

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

**ANÀLISI DEL CONFLICTE PER LES ILLES SPRATLY D'ACORD
AMB ELS TRACTATS INTERNACIONALS**

MARC LÓPEZ VENTURA

GRAU: Ciència Política i Gestió Pública

TUTOR: Francesc Serra Massansalvador

3 de juny de 2020

RESUM

La Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret del Mar (UNCLOS) implementa el règim internacional d'harmonització sobre les normes de navegació i reclamacions marítimes dels estats. No obstant, tota delimitació pot portar a conflictes amb els estats veïns. Aquest article descriu i analitza la tensa situació que hi porta havent al Mar de la Xina Meridional durant anys. Donada la posició de la Xina i l'alt intervencionisme nord-americà a l'oceà Pacífic, la recerca s'ha escrit des del paradigma del realisme en les relacions internacionals. Actualment ens trobem amb una República Popular de la Xina que a través de les seves delimitacions reclamades durant la primera meitat del segle XX, intenta evitar que actors internacionals intervinguin en una disputa multilateral entre les Filipines, Vietnam, Taiwan, Malàisia i Brunei. Aquests últims són els altres competidors que també reclamen, de forma legítima i agafant-se al dret internacional marítim, part de l'arxipèlag de les Illes Spratly.

ABSTRACT

The United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) implements the international regime harmonizing the rules of navigation and maritime claims of the states. However, any delimitation can lead to conflicts with neighboring states. This article describes and analyzes the tense situation in the South China Sea that has been there for years. Given China's position and the high US interventionism in the Pacific Ocean, the research has been written from the realism point of view in international relations theory. We are currently facing a People's Republic of China, which through its boundaries claimed during the first half of the twentieth century, is trying to prevent international actors from intervening in a multilateral dispute between the Philippines, Vietnam, Taiwan, Malaysia and Brunei. These last ones are the other competitors who also claim, legitimately and accordance with international maritime law, part of the Spratly Islands archipelago.

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ	4
MARC TEÒRIC	5
<i>Una visió realista</i>	5
<i>Atributs geopolítics</i>	6
DESCRIPCIÓ GEOGRÀFICA	8
<i>Geografia i atributs del Mar de la Xina Meridional</i>	8
<i>Geografia i atributs de les Illes Spratly</i>	9
LEGISLACIÓ INTERNACIONAL	9
<i>Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret del Mar (UNCLOS)</i>	9
ANÀLISI DEL CONFLICTE	10
<i>Què és la nine-dashed line (jiudianxian)?</i>	10
<i>Context històric</i>	11
<i>El paper dels Estats Units a l'Oceà Pacífic</i>	13
<i>Diferents Administracions Washington</i>	15
<i>Resolució del Tribunal Permanent d'Arbitratge</i>	16
CONCLUSIONS	17
BIBLIOGRAFIA	19
ANNEX.....	22
MAPA 1.	22
MAPA 2	23
MAPA 3	24
MAPA 4.	25

ANÀLISI DEL CONFLICTE PER LES ILLES SPRATLEY D'ACORD AMB ELS TRACTATS INTERNACIONALS

“The Mediterranean is the ocean of the past, the Atlantic, the ocean of the present, and the Pacific, the ocean of the future”

- **John Hay, Secretary of State, 1898**

INTRODUCCIÓ

Després de segles de disputes territorials marítimes i anarquia en plena mar, no va ser fins al segle XX quan es va crear el règim internacional, encara vigent, que exposa tots els drets i obligacions que té un Estat en les diferents zones jurisdiccionals marítimes. Fins en aquell moment els països explotaven i dominaven totes aquelles parts marítimes que estaven al seu abast. La lluita pels recursos naturals, especialment el petroli, gas natural i aliment, era una de les raons per la qual es va haver d'arribar a un acord entre els estats, donant per fet que fins ara no hi havia cap norma establerta en la navegació. Cert és que aquests motius, com els recursos naturals submarins, són d'alta importància, però més ho són encara aquells interessos per preservar i/o augmentar la sobirania d'un Estat.

Els règims internacionals són definits com un conjunt de principis, normes, regles i processos de presa de decisions que regulen el comportament dels actors en un àmbit determinat de la política internacional, fent-los convergir en una *issue area* (Karsner, 1982, p. 185). Però, com bé la història ha demostrat, no tots els estats respecten els règims internacionals en la mateixa simetria, ja que per interessos de cada Estat es poden exposar interpretacions diferents. La qüestió de la sobirania, per un Estat és clau, fet que aquesta és la condició base perquè un Estat pugui existir, consolidar-se o engrandir.

Els conceptes de sobirania, equilibri de poder, territori, recursos naturals seran el focus de l'estudi, sense menystenir el règim internacional del mar, els quals ajudaran a entendre el conflicte actual per les Illes Spratly que es disputen les Filipines, Indonèsia, Vietnam, Brunei i Taiwan contra la Xina en el Mar de la Xina Meridional.

MARC TEÒRIC

Una visió realista

L'anàlisi que fa aquest treball sobre un conflicte territorial marítim està enfocada des d'un punt de vista del realisme com a marc teòric. Malgrat que hi hagi una varietat de visions realistes que apareixen al llarg del segle XX, totes elles coincideixen amb els punts principals del realisme, essent el paradigma que ha liderat la comprensió del funcionament del món durant el segle passat – especialment durant la Guerra Freda. Diversos autors fan una anàlisi sobre quines característiques conté cada paradigma:

- En un tauler de joc on el funcionament d'aquest es l'anarquia (anarquisme entès com la idea d'absència d'una autoritat superior), l'actor principal és l'Estat com a unitat d'anàlisi. La sobirania dona sentit al fet de que no hi hagi cap altre actor per sobre de l'Estat (Baylis, Smith, & Owens, 2019).
- El focus d'estudi del realisme és la seguretat nacional. Els estats actuen de forma egoista, per tant, en un sistema internacional en el qual no hi ha un “*world government*”, fa que els estats estiguin sota una amenaça constant i militar. Emmers (2010) descriu la seguretat dins al paradigma realista afirmant que *is only possible in the system when states attempt to achieve a balanced distribution of power among themselves between periods of tension and conflict*.
- Finalment, Barbé (2007) explica que els realistes entenen el món com boles de billar: Estats unitaris (impenetrables) i, segons Bull fent referència a Hobbes, en un xoc constant on cadascú busca els seus objectius sense regles ni restriccions morals ni legals.

Aquesta visió dels realistes durant el segle XX, va obligar als altres dos paradigmes a aparèixer i promoure's com una alternativa vàlida per entendre el sistema internacional en noves normes. Als anys 70, es van plantejar carències en el paradigma realista, atès que cada vegada els estats havien d'estar pendents de més variables. Es va passar d'un “món simple” de *high politics* i militarista a un món més complex per les societats i amb factors econòmics cada vegada més diversificats (ibid).

Tot i que el paradigma realista fa poc més d'un segle que s'estudia dins la disciplina de les relacions internacionals, en la pràctica ens trobem com la majoria d'estats i territoris al llarg de la història han actuat aplicant teories realistes. De fet, Tucídides en la Guerra

del Peloponès, El Príncep de Maquiavel, Hobbes, i Rousseau ja parlaven de com actuaven i com havien d'actuar els estats davant d'amenaques externes, centrant el poder en els actors (estats) i entenent el funcionament de l'anarquia com l'absència de poders superiors (Baylis, Smith, & Owens, 2019).

Atributs geopolítics

Abans d'entrar en el detall en la disputa territorial marítima, és necessari lligar el paradigma realista amb els principals atributs que comporta la geopolítica per tal de fer una lectura més acurada del conflicte/situació. Els conceptes de territori, recursos naturals i distribució de poder són punts clau pel realisme.

L'escola de pensament realista demostra que els estats actuaran d'acord amb els seus interessos quan aquests s'enfrontin amb altres estats. Aquí apareix la idea de que hi ha una absència d'autoritat internacional (un govern supranacional) que jutgi els moviments de cada estat. Els estats aconseguixen poder a través dels recursos econòmics i militars, i amb aquest poder i les seves possessions territorials i sobiranes, es com aconseguixen tindre influència en altres estats.

Dels tres atributs geopolítics que s'utilitzen per analitzar, dos d'ells són tangibles. El primer és el *territori*, el qual Emmers (2010) fa un recull de diferents definicions, atès que és difícil trobar una definició clara i estable. El concepte de *territori* pot referir-se a fronteres físiques i delimitacions, però també parla utilitza la paraula de territori amb la variable dels nacionalismes, argumentant-ho amb els casos de les nacions-estat i com aquest territori legitima qualsevol acció que faci l'estat dins d'unes delimitacions. D'entre aquestes interpretacions, de les més rellevants ressalta la de David Newman qui explica que "la fixació territorial segueix sent el llegat més important del sistema d'estat Westfalià". En tant que les fronteres, Emmers (ibid) afegeix una definició de Klaus Dodds que enllaça els conceptes de *territori* amb la *sobirania* i per tant l'existència de *l'estat* amb la seva legitimació normativa:

"boundaries are central to the discourse of sovereignty as they provide, among other things, the means for a physical and cultural separation of one sovereign state from another."

La segona variable que cal tenir en compte quan parlem d'atributs geopolítics en aquest conflicte són els *recursos naturals* i la seva capacitat d'influència en la política internacional. El fet de que un estat disposi d'abundants recursos naturals, comporta que aquest tingui més marge d'influència a altres estats. De la mateixa manera que quan un actor no disposa d'aquests, no només esdevé un actor vulnerable respecte els que disposen de recursos naturals, sinó que aquest es veu obligat a negociar i dependre d'altres per tal de subministrar-lo. Emmers (ibid), fent referència a Flint ressalta la importància d'aquest atribut geopolític en quan a la pugna per aquests, mencionant la com la varietat de recursos (i la reclamació d'aquests pels territoris més propers) pot portar al conflicte bèl·lic.

Tant el *territori* com els *recursos naturals* són atributs imprescindibles per tal de tindre un paper dins al sistema internacional contemporani influint sobre altres estats. Nogensmenys, el tercer atribut, la *distribució de poder*, lliga els dos anteriors posant l'Estat sobre el mapa. Emmers (ibid) parla molt de com Hans Morgenthau entenia el poder i com aquest era calculat al mil·límetre per tal de no perdre'n mai i guanyar-ne si hi havia la possibilitat. “*A state wishing to preserve a margin of safety, should aim not at a balance, that is, equality of power, but at superiority of power in their own behalf.*”

La distribució de poder té varies formes de ser entesa. Es pot veure des d'un punt de vista des recursos i capacitats que té un estat en la presa de decisions, però també es pot veure des del comportament d'aquest estat i quina influència pot tindre en altres. L'equilibri de poder va molt sovint lligat amb els conceptes de *realpolitik* i de *raison d'état* (conceptes que s'usen per quan un estat basa les seves accions en els interessos nacionals independentment de qualsevol externalitat o valor moral).

Dins del paradigma realista trobem diversificacions que entenen el realisme amb matisos diferents. Els neorealistes i els neoclàssics realistes també aporten les seves explicacions en com s'entén la distribució de poder. Segons els realistes estructurals/neorealisme (Waltz com a principal pensador), “la distribució de poder en el sistema internacional és la variable independent per entendre la guerra i la pau, la política d'aliances i l'equilibri de poder.” (Baylis, Smith, & Owens, 2019). De fet, Waltz explica que els estats, especialment les potències, han d'estar en constant preocupació per les capacitats d'actuació dels altres estats. Aquesta preocupació fa que els estats prioritzin els seus mitjans en l'acumulació de poder com una finalitat, “entenen la finalitat com la

seguretat” (ibid). Els realistes neoclàssics juguen amb la distribució de poder incrementant les variables. Baylis (2019), cita a Stephen Waltz explicant que la variant neoclàssica “*places domestic politics as an intervening variable between the distribution of power and foreign policy behavior*”. Els factors com la percepció dels líders d’un Estat, conèixer la pròpia societat, i la identitat de l’Estat fa que aquests es transformin en variables que poden influir a l’hora de tractar la distribució de poder en arenes internacionals.

DESCRIPCIÓ GEOGRÀFICA

Geografia i atributs del Mar de la Xina Meridional

La geografia del Mar de la Xina Meridional la componen Xina, Taiwan, Filipines, Cambodja, Tailàndia, Malàisia, Singapur, Indonèsia i Brunei. La posició d’aquesta àrea ha esdevingut un punt estratègic a nivell polític en tant que la disputa per la sobirania dels arxipèlags; i econòmic, degut a la gran riquesa en recursos naturals, essent una de les majors regions en volum de comerç, pesca i extracció de petroli i gas.

La navegació és i ha estat clau pel comerç internacional, de la mateixa manera que també ho han estat les noves tècniques d’innovació en el sector logístic. El comerç entre estats és un factor pacificador que pot evitar conflictes i a la vegada millorar les condicions de producció de les diferents economies. Al llarg de la història, fins fa prop més d’un segle, tot el comerç que no era per vies terrestres ha estat per vies marítimes. Segons les dades de Baird Maritime (Dicken, 2011, p.424), els ports de contenidors més importants del món es troben al sud-est asiàtic. Actualment, 14 dels 20 *container hubs* més importants es troben en aquesta regió, i d’aquests 14 *hubs*, 9 d’ells estan situats al Mar de la Xina Meridional. Entre ells hi trobem els següents ports: Singapur (1), Hong Kong (3), Shenzhen (4), Guangzhou (9), Kaohsiung (13), Port Kalang (16), Tanjung Pelepas (17), Laem Chabang (18) i Xiamen (20)¹.

Una de les localitzacions més importants del Mar de la Xina Meridional és l’Estret de Malacca, de fet el volum de tràfic i logística que creua l’Estret de Malacca triplica el volum del Canal de Suez i el multiplica per cinc respecte el Canal de Panamà. Concretament, en l’arxipèlag del Mar de la Xina Meridional, segons la *United States*

---

¹ Les unitats al costat de la ciutat representen la classificació per tonatge en mercaderies, sent Singapur el *container hub* més important en tant que logística, i Xiamen el 20è.

Energy Information Agency s'hi concentra prop d'11.000 milions de barrils de petroli i gairebé 5.000 kilòmetres cúbics en reserves de gas natural (U.S. EIA, 2013)².

Aquesta és una de les zones més disputades mundialment per les principals potències asiàtiques, però també és una àrea de gran interès per països com els Estats Units o Austràlia. L'estret és una de les rutes de navegació més importants, ja que el volum de logística que hi circula representa una gran part del comerç internacional (Wang, 2015). Administrativament, l'Estret de Malacca involucra països: Tailàndia, Indonèsia, Malàisia i Singapur (International Hydrographic Organization, 1953, p.25).

Geografia i atributs de les Illes Spratly

Quan parlem de les Illes Spratly, ens trobem amb interessos similars de diferents actors que tenen voluntat de participar en la disputa. La importància de l'arxipèlag s'ha convertit en un interès geopolític, i això ha provocat que aquest interès vagi més enllà del continent asiàtic. Les estructures naturals de l'arxipèlag que sobresurten sobre la superfície del mar inclouen almenys 26 illes i 7 "roques". La Xina, Taiwan i Vietnam reivindiquen totes les illes del Mar de la Xina Meridional, incloses les Spratlys. Les Filipines reclama la majoria dels Spratlys, i Malàisia i Brunei reclamen (amb menys intensitat) les illes del sud de l'arxipèlag³ (McManus, 1994).

LEGISLACIÓ INTERNACIONAL

Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret del Mar (UNCLOS)

D'acord amb el règim internacional de la llei del mar, fruit de la Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret del Mar (*United Nations Convention On The Law Of The Sea*, 1994), l'Article 56, apartat 1, secció (a) i (b.i) i l'Article 57 exposen que els estats, dins d'una distància màxima de 200 milles nàutiques - disposen de:

1. *“sovereign rights for the purpose of exploring and exploiting, conserving and managing the natural resources, whether living or non-living, of the waters superjacent to the seabed and of the seabed and its subsoil, and with regard to other activities for the economic exploitation and exploration of the zone, such as the production of energy from the water, currents and winds;”*

---

² Mapa dels recursos naturals i interessos al Mar de la Xina Meridional inclòs a l'Annex

³ Mapa de les Illes Spratly inclòs a l'Annex

2. “*the establishment and use of artificial islands, installations and structures;*”

Per tant, els estats sota la Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret del Mar no poden reclamar sobirania sobre superfícies terrestres independents que estiguin fora dels límits marítics dels propis estats. Aquí és on la Xina vol donar aquesta àmplia interpretació de la “*nine-dashed line*”.

ANÀLISI DEL CONFLICTE

Què és la nine-dashed line (jiudianxian)?

La *nine-dashed line* (la línia dels nou punts)⁴, segons Fravel (2011) apareix per primer cop publicat en una estratègia oficial de la República de la Xina al Mar de la Xina Meridional l'any 1947. Des del 1949 que ha anat apareixent en la resta de mapes de la República Popular de la Xina.

De fet, l'Exèrcit Popular d'Alliberament, en un document oficial (el *Jiefangjun Bao*) de publicacions periòdiques també fan referència a la “frontera tradicional marítima” del Mar de la Xina Meridional des dels anys 80 (ibid).

La Xina continua reclamant la possessió del Mar de la Xina Meridional a través de la *nine-dash line* englobant gairebé el total de les aigües d'aquet mar. El concepte no té una articulació legal ni una definició concreta en la que els experts en dret marítim es puguin acollir. Tsirbas (2016) diu que aquesta ambigüitat de la *nine-dash line* pot portar a múltiples interpretacions per saber fins a quin punt quines aigües pertanyen a qui. En el seu article (ibid) fa referència als dos punts de vista que se li pot donar en aquesta divisió abstracte:

En primer lloc tenim la visió més maximalista que la Xina pot adoptar. Aquesta es basa en que la *nine-dash line* representa el conglomerat de totes les aigües, illes, fons marins i la resta de característiques que encercli la divisió. Aquest punt de vista es el que fa preocupar més a la resta d'estats que l'envolten, atès que es una visió que reafirma la superioritat territorial marítima davant d'altres actors que estiguin disposats a debatre el conglomerat d'aigües i arxipèlags. Tanmateix, aquesta manera d'entendre el concepte, quedaria legalment refutada, ja que trencaria amb les aigües jurisdiccionals d'altres estats

---

⁴ Mapa de la *nine-dashed line* representant el conjunt del Mar de la Xina Meridional inclòs a l'Annex

com les Filipines, Indonèsia o Malàisia. El segon punt de vista pot representar les delimitacions que reclama la Xina sobre qualsevol elevació terrestre juntament amb els seus drets jurisdiccionals marítics que li correspondrien.

Si s'han de seguir les normes tal i com diu la Xina, l'única manera d'interpretar la delimitació marítima és un reclam de drets marítics: Quan la Xina va assentar les bases a les Illes Paracels l'any 1996 (cosa que no ho va fer en les Spratly), es van dibuixar les limitacions marítics que hi havia al voltant d'aquestes. Fravel (2011) suggereix que aquesta acció, tot i reclamar uns drets marítics, d'aquesta manera es podia complir el dret marítim d'UNCLOS tal i com ho volia el ministre d'afers exteriors Qian Qichen al 1995. La Xina no adapta una posició favorable en el reclam de la sobirania territorial de l'arxipèlag.

Aquesta poca voluntat (o mala gestió de l'estratègia) dels diferents líders que ha tingut la Xina per prendre algun tipus d'acció en aquestes aigües i per definir què representa la delimitació marítima, ha donat pas a varis actors que han anat posant les coses més complicades sobre el tauler de joc. Aquests actors han presentat diferents definicions possibles que podria obtenir la *nine-dashed line*. La *South Sea Regional Fisheries Administration Bureau* (SSRFAB) descriu "les operacions que protegeixen els pescadors xinesos en una *traditional boundary line*" (ibid).

Context històric

El conflicte que hi ha actualment sobre les Illes Spratly no és nou. De fet, la disputa apareix quan acaba la Segona Guerra Mundial, on Japó, a través del Tractat de San Francisco de 1951, ha de renunciar a les seves possessions sobiranes d'arreu de l'Oceà Pacífic i del Mar de la Xina Meridional. Aquest tractat, però, no especificava "a qui s'havia de retornar" el què, ni els seus límits precisos, provocant la reobertura de conflictes no resolts al Pacífic (Hara, 2015). No obstant, un any més tard i sota la pressió nord-americana (amb amenaces de no aconseguir futurs acords en seguretat), Japó signava un tractat de pau amb la República de la Xina reconeixent-lo com a règim legítim de la Xina. En aquest tractat de pau hi figurava el següent article:

"It is recognized that under Article 2 of the Treaty of Peace with Japan signed at the city of San Francisco in the United States of America on September 8, 1951, Japan has renounced all right, title and claim to Taiwan (Formosa) and P'eng-

hu (Pescadores) as well as the Spratly and the Paracel Islands.” (United Nations 1952, p. 38)

Degut a la renúncia de l'arxipèlag per part de Japó, ens trobem amb les Filipines l'any 1956 declarant que les illes eren *terra nullius*⁵, i com que en aquell moment l'arxipèlag no era terra sobirana de ningú, les Filipines va adquirir la propietat de les illes. Malàisia i Brunei van utilitzar una estratègia similar. Malàisia ho va fer amb la possibilitat del *terra nullius* l'any 1958, i més endavant va reclamar algunes de les illes (només va reclamar aquelles illes situades més al sud de l'arxipèlag) agafant-se al dret internacional marítim, mostrant la Zona Econòmica Exclusiva que li pertocava. Brunei va utilitzar el mateix argument de l'UNCLOS per tal de poder-se legitimar una part petita de l'arxipèlag (Gonzales, 2014).

Tot i que la Gran Bretanya i França van reclamar l'arxipèlag en el passat, cap d'elles va acabar fent efectiva la seva sobirania. La Segona Guerra Mundial va causar molts danys, i molts d'ells econòmics. Ambdues potències van patir molts greuges en l'economia i això va suposar afluïxar en la carrera colonial que s'estava disputant arreu del pacífic. No només era car, sinó difícil de mantenir-hi control. Durant aquest període ens trobem amb processos d'independència, entre ells Indonèsia al 1949, Laos, Cambodja i Vietnam al 1954, i Malàisia al 1957. El pacífic passava a tenir diferents actors, canviant el rumb de la Gran Bretanya i França i obligant-los a posar el focus al continent europeu. Qui sí va aprofitar el desgavell del sud-est asiàtic va ser els Estats Units: van imposar una hegemonia naval la qual s'atorgaven de forma efectiva el Mar de la Xina Meridional. Però, un cop més, ningú en aquell moment va reclamar la sobirania de les illes com a pròpies, ni tant sols els Estats Units (Tønnesson, 2001).

Sí que hi va haver un moment quan aquestes illes van ser reclamades com a territori sobirà. Amb un mapa elaborat als anys 30⁶, la República de la Xina va reclamar gairebé la totalitat del Mar de la Xina Meridional (incloent les Illes Spratly) a través de la *nine-dashed line*. No obstant, la breu ocupació de la Xina d'algunes illes de l'arxipèlag va quedar tallada per la creació de la República Popular de la Xina amb Mao – obligant a l'antic govern a exiliar-se a Taiwan. A dia d'avui, tot i no saber de forma clara les

---

⁵ Locució llatina que significa “terra de ningú”

⁶ Primer mapa de la *nine-dashed line* inclòs a l'Annex

delimitacions ni legalitats que presenta la *nine-dashed line*, sembla ser que la idea d'atribuir-se les illes formava part del projecte (Hurng-Yu, 2018).

Aquesta disputa es considerava menor respecte altres preocupacions que van anar passant al llarg del segle XX. Va ser en els anys 70 quan es van descobrir importants reserves de recursos naturals al fons marí del Mar de la Xina Meridional, i més concretament prop de les Illes Spratly. A partir d'aquesta troballa, els intents per reclamar i ocupar les Spratly per part de la República Popular de la Xina, Taiwan, Filipines, Malàisia, Brunei i Vietnam es van intensificar. Aquests interessos sumats amb el col·lapse de la Unió Soviètica, el final de la Guerra Freda i els Estats Units abandonant la zona (desmantellant les bases nord-americanes de Filipines), va deixar un buit de poder que ha provocat que aquests sis estats intensifiquin la pròpia seguretat i interès nacional, marcant posicions més clares en la sobirania nacional i jurisdiccions marítimes (Gonzales, 2014).

L'any 1975, Vietnam reclamava els drets sobirans sobre les illes a través d'un document oficial governamental⁷ el qual no només donava la sobirania de les Illes Spratly a l'Estat, sinó que també s'hi afegien les Paracel, ocupant-les entre l'any 1973 i 1975. L'argument utilitzat des de Hanoi era que les Spratly ja estaven sota la dinastia Nguyen entre els segles XVII i XIX (ibid).

A partir d'aquesta intensificació, la República Popular de la Xina va adoptar una posició força més agressiva respecte els Illes Spratly. Des dels anys 90 Beijing ja havia ocupat varies illes de zona. Ara, amb l'auge econòmic, tecnològic i militar que presenta la Xina, l'ha fet esdevenir, no només una potència regional, sinó que ja competeix amb els Estats Units per ocupar un segon lloc com a potència mundial.

El paper dels Estats Units a l'Oceà Pacífic

La constant presència dels Estats Units d'Amèrica en l'oceà Pacífic, no és una casualitat. Aquesta és un resultat de dos factors històrics que caracteritzen el país com a superpotència militar i econòmica. El primer factor és *l'American primacy* en l'arena de les relacions internacionals, el qual els Estats Units s'imposa amb un fort caràcter

---

⁷ “*The Republic of Vietnam fulfils all the conditions required by international law to assert its claim to possession of these islands. Throughout the course of history, the Vietnamese had already accomplished the gradual consolidation of their rights on the Hoang Sa Islands.*”

d'exceptualisme i moralisme davant la resta d'estats. El segon factor és la manera metafòrica de veure l'oceà Pacífic que han tingut les administracions nord-americanes, sovint vist com "*our lake*". Al 1898 quan els Estats Units van prendre el control de Guam i Filipines, van començar a tindre una presència contínua en el *Pacific rim*. (Connors, Davison, & Dosch, 2018). Aquests dos factors fan que la presència dels Estats Units al Pacífic hagi tingut i encara tingui un impacte molt important en les costes asiàtiques amb aliats com Japó, actuant com a *balancer* per molts estats del sud-est asiàtic.

No va ser fins al 1982, quan van entrar en vigor les normatives aprovades de la Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret de la Mar, i aquí, la Xina va començar a adoptar una posició més conflictiva respecte les disputes diplomàtiques en els afers marítims al Mar de la Xina Meridional. Per tant, es a partir de que entren en vigor les Zones Econòmiques Exclusiva de les Nacions Unides quan comencen les disputes diplomàtiques entre la Xina i els altres països costaners. És en aquest punt on comença la recerca de buits legals per part dels estats interessats. Aquests emprenen iniciatives logístiques i de construcció d'edificis sobre penyals i roques per tal de que aquestes puguin ser considerades "illes" dins de l'ordenament jurídic de la Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret del Mar, i per tant, poder reclamar els drets (ZEE) que comporta tindre aquesta forma jurídica (Dingli, 2017).

La manera d'enfocar el conflicte des de l'administració xinesa fa que els Estats Units adoptin posicions de *deterrence* al mar del sud-est asiàtic. En els últims anys, la preocupació de l'administració de Washington ha anat en auge degut a la creixent tendència de la Xina a l'hora de construir illes sobre els esculls de les Illes Spratly. Sí és cert que els altres països que estan dins al tauler de joc per la sobirania dels territoris també han utilitzat aquesta tècnica en tant que engrandir algunes de les illes legítimes. Vietnam, Malàisia, les Filipines i Taiwan han expandit les seves costes a l'arxipèlag de les Spratly, però cap d'aquests estats ho han fet en la mesura que ha actuat la Xina (Watkins, 2015).

Aquestes accions preses per part de la Xina no només han fet preocupar part dels països del sud-est asiàtic, sinó que també crea un estat d'alerta en tots aquells països que tenen cooperacions militars amb els Estats Units, com Japó, les Filipines o Vietnam. Tanmateix, la Xina no ha fet cap pas enrere en la regió, mantenint una constant presència i reclamant la sobirania de la *nine dash line*, tot i les constants manifestacions de poder militar que

mostren les *U.S. Navy's freedom of navigation operations* (FONOPs)⁸ al Mar de la Xina Meridional (Preble, , & Evans, 2016).

Diferents Administracions Washington

Un cop vist com aquest conflicte per les Illes Spratly no és només una qüestió de sobirania pels països implicats, ens trobem que durant anys els Estats Units han estat un actor clau i tenaç en la presa de decisions en el Mar de la Xina Meridional. Però no totes les administracions han actuat de la mateixa manera ni enfocant el mateix paradigma en les relacions internacionals.

A diferència de les administracions republicanes que han anat ocupant la Casa Blanca, Clinton va intentar agafar una posició més liberal centrada en la cooperació i en la integració enlloc de conflicte i divisió a l'hora de tractar amb la Xina com a potència emergent. Des de principis dels 90 que aquesta administració va intensificar el diàleg diplomàtic amb l'ASEAN i encoratjar el multilateralisme. S'entrava en una nova etapa post Guerra Freda i Clinton necessitava nous punts de vista pel Pacífic (Connors, Davison, & Dosch, 2018). L'administració Bush va ser totalment contrària a les accions que va prendre l'administració Clinton respecte com s'havien d'enfocar les relacions diplomàtiques amb el Pacífic, concretament amb el Mar de la Xina Meridional. La política exterior de Bush no va ser protagonista per les relacions amb el sud-est asiàtic, sinó que va tindre el focus en l'Orient Mitjà (ibid).

Més endavant, Barack Obama va decidir reprendre les negociacions i diàlegs internacionals amb el Pacífic, redirigint el discurs del multilateralisme de Clinton. Aquesta administració es va mostrar molt oberta posant interès en organitzacions internacionals com l'ASEAN o l'APEC. De fet, l'administració Obama va ser molt crític amb la idea de voler enviar forces militars allí on hi ha conflicte (Preble, , & Evans, 2016).

What I think is not smart is the idea that every time there is a problem, we send in our military to impose order. We just can't do that."

---

⁸ *"The U.S. Freedom of Navigation (FON) Program was formally established in 1979 and consists of a two-pronged complementary strategy to maintain the global mobility of U.S. forces and unimpeded commerce by protesting and challenging attempts by coastal States to unlawfully restrict access to the seas."* (U.S. Department of Defense, 2017)

Al 2010 Hillary Clinton a Hanoi durant una convenció d'ASEAN va dir “[...] *The United States, like every nation, has a national interest in freedom of navigation, open access to Asia’s maritime commons, and respect for international law in the South China Sea.*” (Clinton, 2010). Aquest interès nacional que reclamava l'ex Secretària d'Estat significa que els Estats Units volia jugar el rol d'estabilitzadors (*balance of power*) en el al Mar de la Xina Meridional.

Tot i que l'administració Trump no té un pla estratègic concret pel Pacífic, és poc probable Trump moderi el to que ha utilitzat els últims anys per criticar el comportament de la Xina vers el Mar de la Xina Meridional. De fet, les declaracions d'alts càrrecs de l'administració de Trump com el secretari de Defensa James Mattis suggereixen que l'administració mantindrà una posició contrària a totes les polítiques que emprengui la Xina a la zona (Preble, , & Evans, 2016). Aquesta administració ha estat bastant controvertida respecte la seva política exterior. És cert que els Estats Units són presents en moltes de les organitzacions internacionals i té un gran potencial militar en aquelles organitzacions i tractats de seguretat, però el missatge que ha volgut enviar l'administració Trump és molt escèptic amb el multilateralisme i els afers internacionals.

Resolució del Tribunal Permanent d'Arbitratge

Al 2016 el Tribunal Permanent d'Arbitratge es va decantar favorable a la posició de les Filipines, demanant a la Xina que acatés la sentència i es regís a la jurisdicció de la UNCLOS. El tribunal va dictar que la Xina no tenia una base legal per tal de poder reclamar sobirania sobre la *nine-dashed line* ni els recursos naturals que el componen. Aquest fet va provocar que el líder xinès, Xi Jinping, rebutgés la sentència (Hunt, 2016). A part de rebutjar la sentència, el govern xinès va decidir de no participar des d'un principi en els processos judicials.

Concretament, la sentència exposa que les reclamacions de la Xina respecte la *nine-dashed line* representa “*a constellation of historic rights short of title*”, deixant clara la incompatibilitat de les delimitacions xineses amb la jurisdicció d'UNCLOS. No només les reclamacions xineses eren suficients per determinar la sobirania de les illes, sinó que els fets de construir illes artificials perpetuaven una continua infracció dels drets sobirans de les Filipines (Schofield, 2016).

Tot i que després de la sentència el govern de la Xina emetés una declaració dient que estaria disposat a resoldre de manera pacíficament les disputes mitjançant la negociació, va deixar clara la postura dient que ho farien però “sobre la base de respectar els fets històrics” (ibid). La sentència només pot dur a més problemàtiques, ja que les Filipines ha estat el primer en fer un pas davant de tribunals internacionals i encara hi ha els altres quatre estats (Taiwan, Vietnam, Malàisia i Brunei) que seguiran mantenint els seus interessos per no debilitar-se en el Mar de la Xina Meridional.

Aquest tribunal va dictar sentència en el cas específic entre les Filipines i la Xina, però la vegada, el mateix tribunal es va comprometre a concretar i desenvolupar el dret del mar. El fet de que la decisió fos unànime, va encoratjar als membres a intentar crear més jurisprudència i especificar en els punts que mostren més ambigüitat en aquests tipus de conflictes (ibid).

CONCLUSIONS

Ha quedat demostrat que els estats estan disposats a mantenir postures sòlides a l'hora de reclamar territoris com a sobirans. Tot i que no hagi estat així en aquest cas, la història ens diu que la guerra és més probable que pugui derivar arran d'interessos per reclamacions territorials com a sobiranes, que no pas en canvis direccionals en les polítiques de països estrangers. De fet, molt poques guerres s'han lluitat sense haver d'involucrar cap afer territorial entre estats (Emmers, 2010).

Tot i que aquesta reclamació de la Xina hagi estat il·legal, segueix sent una de les principals reclamacions de la República Popular de la Xina sobre el Mar de la Xina Meridional. La *nine-dashed line* ha estat definida i redefinida al llarg dels anys, però per aquesta raó mateixa no té perquè jugar fora d'un marc de l'UNCLOS (Hurng-Yu, 2018), i encara menys amb les intensificacions dels conflictes que es produeixen. És natural, des d'una visió realista, que les definicions que utilitza la Xina per situar la *nine-dashed line* al Mar de la Xina Meridional hagin preocupat i alertat als estats veïns, però també és cert que aquesta delimitació porta vigent des dels anys 30, i oficialment reclamada sobirana des del 1947.

Pel que fa a les últimes administracions nord-americanes, ens trobem amb interès intermitent cap al Mar de la Xina Meridional. Tant l'administració Clinton com l'administració Obama van marcar una postura més liberal en els afers internacionals,

creient amb el multilateralisme i la constant presència dels Estats Units arreu del món. Nogensmenys, l'administració Bush i l'administració Trump han estat molt escèptics respecte el Pacífic. En el cas de Bush, la política exterior es va centrar a l'Orient Mitjà, i en el cas de Trump, aquesta mostra desordre a nivell de política exterior, marcant posicionaments molt extrems i amb canvis sobtats. No només la pròxima administració, sinó els Estats Units en general tindran un repte titànic per confrontar-se a la Xina durant els següents anys: Si la Xina acaba aclaparant les seves voluntats sobre el Mar de la Xina Meridional ocupant els territoris que reclama (Illes Spratly i Paracel), els Estats Units hauran fracassat en la seva estratègia de *Pivot to Asia*⁹, obrint pas a la Xina a futures estratègies internacionals, com ara la *Silk Road Economic Belt and the 21st-century Maritime Silk Road* (Connors, Davison, & Dosch, 2018).

La decisió de la Xina de no voler participar en els processos judicials, no significava una falta de respecte cap a la institució ni cap al dret internacional, però sí una postura ferma respecte els seus interessos nacionals que porten reclamant des de fa anys. Per aquesta mateixa raó rebutja la sentència però no el règim internacional, perquè la Xina vol negociar la sobirania del Mar de la Xina Meridional de forma bilateral amb cada un dels estats afectats per les seves costes, evitant així la intromissió de decisions preses per terceres parts.

---

⁹ Estratègia basada en mantenir la màxima presència i influència nord-americana en aquesta zona creada per l'administració Obama l'any 2010.

BIBLIOGRAFIA

Barbé, E. (2007). *Relaciones internacionales* (3a ed.). Madrid: Tecnos.

Baylis, J., Smith, S., & Owens, P. (2019). *The globalization of world politics: An introduction to international relations* (8th ed.). Oxford: Oxford University Press.

Clinton, H. R. (2010). Remarks at Press Availability. Última consulta: maig 2020
<https://2009-2017.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2010/07/145095.htm>

Connors, M. K., Davison, R., & Dosch, J. (2018). *The new global politics of the Asia-Pacific: conflict and co-operation in the Asian century* (3rd ed.). London: Routledge.

Dicken, P. (2011). *Global shift: Mapping the changing contours of the world economy*.

Dingli, S. et al. (2017). "China's Maritime Dispute." *Council on Foreign Relations*.
Última consulta: març 2020. <https://www.cfr.org/interactives/chinas-maritime-disputes#!/chinas-maritime-disputes>

Emmers, R. (2010). *Geopolitics and maritime territorial disputes in East Asia*. New York: Routledge.

Fravel, T. (2011). China's Strategy in the South China Sea. *Contemporary Southeast Asia A Journal of International and Strategic Affairs -Massachusetts Institute of Technology*, 33, 292–319.

Gonzales, R. (2014). The Spratly Islands Dispute: International Law, Conflicting Claims, and Alternative Frameworks For Dispute Resolution. *University of Nevada*.
Última consulta: abril 2020

<https://digitalscholarship.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1094&context=award>

Hara, K. (2015). Okinawa, Taiwan, and the Senkaku/Diaoyu Islands in United. Última consulta: abril 2020 <https://apjpf.org/2015/13/28/Kimie-Hara/4341.html>

Hunt, K. (2016). South China Sea: Philippines Wins Court Ruling Against China. *CNN*.
Última consulta: abril 2020. <https://edition.cnn.com/2016/07/12/asia/china-philippines-south-china-sea/>

Hurng-Yu, C. (2018). The phantom of the U-shaped line: a challenge for Southeast Asia's security *Asia Maritime Transparency Initiative: Center for Strategic & International Studies*. Última consulta: maig 2020 <https://amti.csis.org/phantom-u-shaped-line/>

International Hydrographic Organization. (1953). *Limits of the Oceans and Seas*. International Hydrographic Organization, Special Publication No 23, 3rd Edition, IMP, Monégasque - Monte-Carlo, 45 pp, Última consulta: maig 2020 <https://doi.pangaea.de/10.1594/PANGAEA.777976>

Krasner, S. (1982). Structural Causes and Regime Consequences: Regimes as Intervening Variables. *International Organization*, 36(2), 185-205. Última consulta: febrer 2020 www.jstor.org/stable/2706520

McManus, J. (1994). The Spratly Islands: A Marine Park?. *AMBIO A Journal of the Human Environment*. 23. 181-186.

Preble, C., & Evans, T. (Eds.). (2016). *Our Foreign Policy Choices. Rethinking America's Global Role*. Washington, D.C.: CATO Institute..

Schofield, C. (2016). A Landmark Decision in the South China Sea: The Scope and Implications of the Arbitral Tribunal's Award. *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs* 38(3), 339-347.

Tønnesson, S. (2001). An international history of the dispute in the South China Sea *EAI Working Paper*. Última consulta: abril 2020 <http://www.cliostein.com/documents/2001/01%20rep%20eai.pdf>

Tsibars, M. (2016). What Does the Nine-Dash Line Actually Mean? *The Diplomat*. Última consulta: maig 2020 <https://thediplomat.com/2016/06/what-does-the-nine-dash-line-actually-mean/>

U.S. Department of Defense, *Annual Freedom of Navigation Report 2017*, December 2017 Última consulta: maig 2020 <https://policy.defense.gov/Portals/11/FY17%20DOD%20FON%20Report.pdf?ver=2018-01-19-163418-053>

U.S. Energy Information Administration. (2013). *South China Sea*. Última consulta: març 2020 https://www.eia.gov/international/analysis/regions-of-interest/South_China_Sea

United Nations. 1952. *United Nations Treaty Series*. Registration no. 1958.

United Nations Convention On The Law Of The Sea. 1994. Article 56 Rights, jurisdiction and duties of the coastal State in the exclusive economic zone, Apartat 1, secció (a) i (b.i) Montego Bay, Jamaica: Secretary-General of the United Nations.

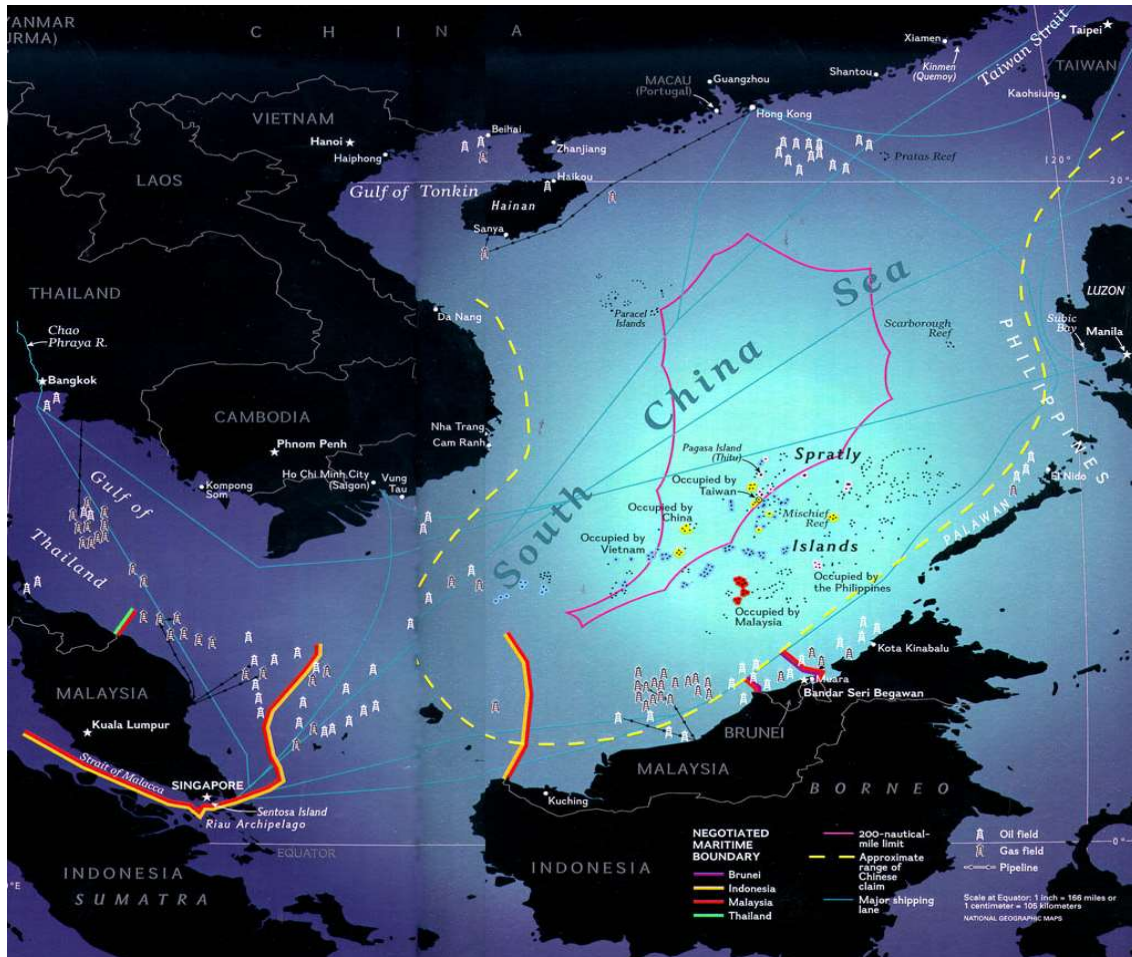
United Nations Convention On The Law Of The Sea. 1994. Article 57 Breadth of the exclusive economic zone, Montego Bay, Jamaica: Secretary-General of the United Nations.

Wang, K. (2015). *Peaceful settlement of disputes in the South China Sea through fisheries resources cooperation and management*. Baltimore, MD: Carey School of Law, University of Maryland. Última consulta: maig 2020 <https://digitalcommons.law.umaryland.edu/mscas/vol2015/iss3/1>

Watkins, D. (2015). What China Has Been Building in the South China Sea. *The New York Times*. Última consulta: març 2020. <https://www.nytimes.com/interactive/2015/07/30/world/asia/what-china-has-been-building-in-the-south-china-sea.html>

ANNEX

MAPA 1. El següent mapa exposa la distribució de recursos naturals en el conjunt del Mar de la Xina Meridional. En el mapa també s'hi poden veure les delimitacions geogràfiques dels estats i les posicions estratègiques en tant que recursos naturals.

Font: National Geographic. (1998). *Boundary Claims and Oil, Gas Fields in the South China Sea*. <http://www.spratlys.org/maps/>

MAPA 2. La imatge representa un mapa físic de la distribució de l'arxipèlag de les Illes Spratly i les seves delimitacions internacionals. La qualitat de la imatge adjunta és massa gran per poder ser llegible en el document. La *Library of the Congress* va elaborar el mapa a petició del *Department of State*, la qual es poden apreciar els detalls més petits del mapa.

Font: United States Department Of State, C. (2015) *Spratly Islands in the South China Sea*. [Washington: Department of State] [Map] Library of Congress, <https://www.loc.gov/item/2016587286/>.

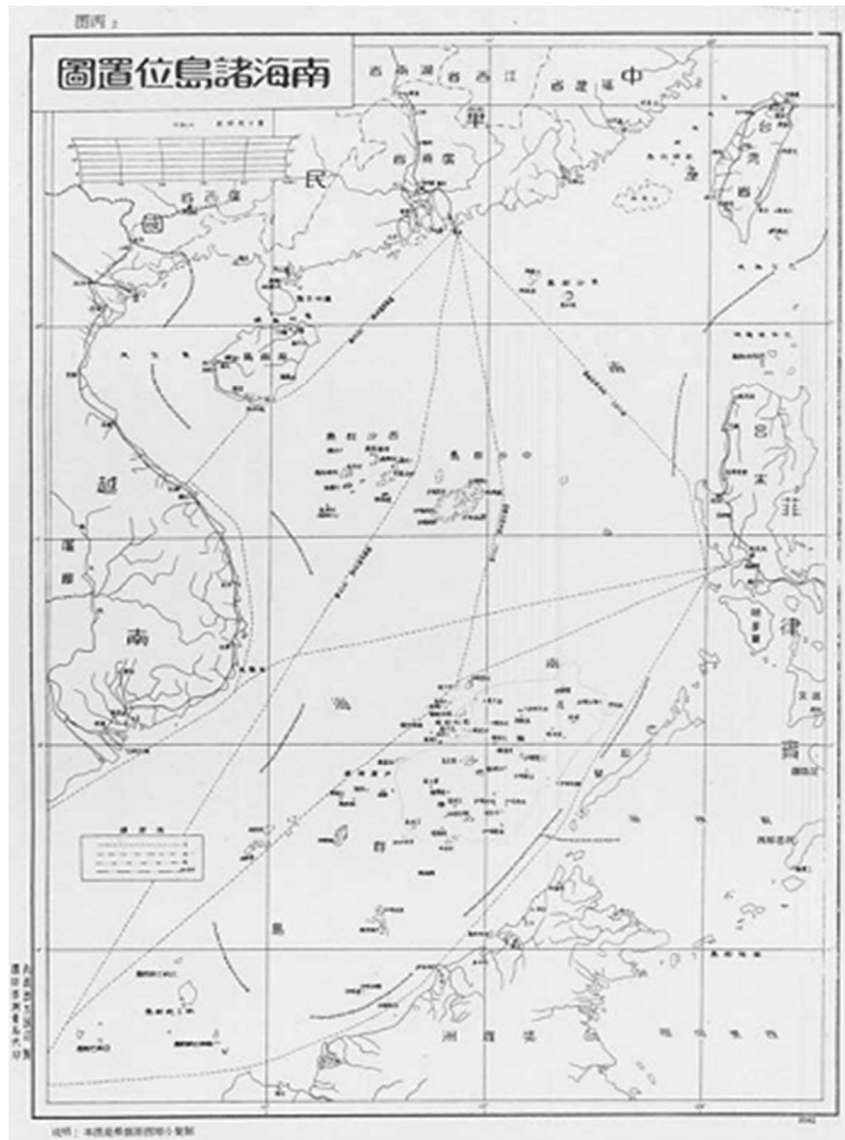
MAPA 3. El següent mapa representa el conjunt del Mar de la Xina Meridional amb els interessos nacionals de cada estat que forma part del conflicte, tant per les Illes Spratly com les Parcel. En aquest també s'hi pot apreciar les delimitacions marítimes de cada estat.

Font: Black, B. (2018) *The South China Sea Disputes: A clash of international law and historical claims*. Journal of Law and International Affairs at Penn State Law <https://sites.psu.edu/jlia/the-south-china-sea-disputes-a-clash-of-international-law-and-historical-claims/>

MAPA 4. Aquesta figura representa el primer mapa que hi ha documentat el qual fa explícit les delimitacions marítimes que comporta la *nine-dashed line*.

Font: United States Department of State. (2016) *China: Maritime Claims in the South China Sea*. Limits in the Seas, No. 143 [Bureau of Environmental and Scientific Affairs]